

Obszar występowania *Rubus chamaemorus* znajduje się od niedawna w granicach rezerwatu przyrody „Uroczysko Kramnik”, zatem nie istnieją w tym przypadku większe zagrożenia dla populacji maliny moroszki.

Nowe stanowisko jest najbardziej na wschód wysuniętym stanowiskiem *Rubus chamaemorus* w Polsce (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). Poprzednio status ten przysługiwał stanowiskom w Puszczy Rominckiej (PAWLIKOWSKI 2000). W 1997 r. odnaleziono stanowisko maliny moroszki na Pojezierzu Olsztyńskim (OLEKSA & EJANKOWSKI 2003) (Ryc. 1).

Podziękowania. Autor serdecznie dziękuje Panu Profesorowi Adamowi Zajęcowi za udostępnienie mapy ATPOL i sprawdzenie tekstu notatki oraz Pani Doktor Alinie Stachurskiej-Swakoń za wszelką okazaną pomoc.

Summary. A new locality of *Rubus chamaemorus* (Rosaceae) in Poland. *Rubus chamaemorus* L. is a rare species in Poland. In June, 2002, the new locality for this species have been found in the “Uroczysko Kramnik” nature reserve (square FA87 at the ATPOL grid), near the Puszcza Romincka Forest (north-eastern Poland). It occurs there in *Vaccinio uliginosi-Pinetum* association. At present, it is the easternmost record in Poland (Fig. 1). The station is protected in nature reserve.

LITERATURA

- KRUSZELNICKI J. & FABISZEWSKI J. 2001. *Rubus chamaemorus* L. – Malina moroszka. – W: R. KAŹMIERCZAKOWA & K. ZARZYCKI (red.), Polska czerwona księga roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe, ss. 192–194. Instytut Botaniki im. W. Szafera i Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- OLEKSA A. & EJANKOWSKI W. 2003. Nowe stanowisko *Rubus chamaemorus* (Rosaceae) na Pojezierzu Olsztyńskim. – *Fragm. Flor. Geobot. Polonica* **10**: 275–277.
- PAWLIKOWSKI P. 2000. Stanowisko *Rubus chamaemorus* (Rosaceae) w Puszczy Rominckiej. – *Fragm. Flor. Geobot. Polonica* **7**: 362–363.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. ss. 716. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ZARZYCKI K. & SZELĄG Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce, ss. 87–98. Instytut Botaniki PAN, Kraków.

KRZYSZTOF PIĄTEK, *Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, ul. Kopernika 27, PL-31-501 Kraków, Polska; e-mail: piatek@ib.uj.edu.pl*

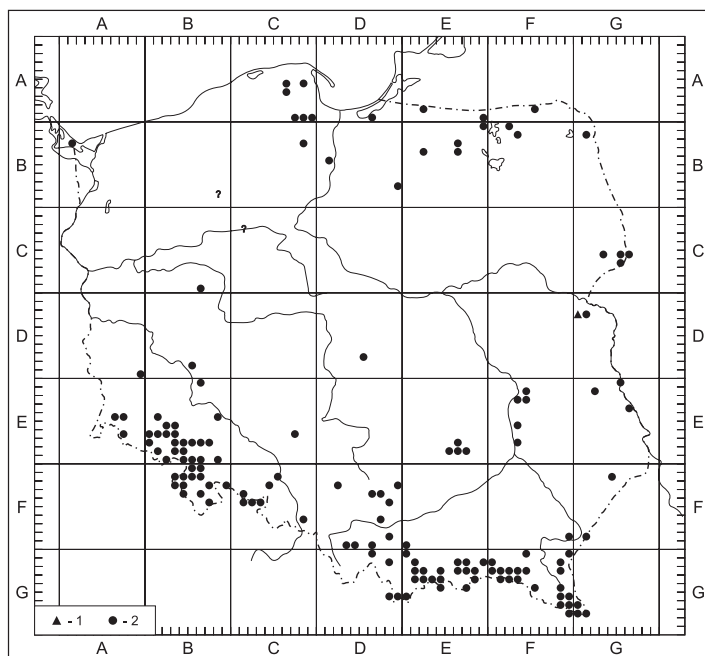
Przyjęto do druku: 4.05.2004 r.

Hordelymus europaeus (Poaceae) na Nizinie Południowopodlaskiej

Hordelymus europaeus (L.) Jess. ex Harz [=*Elymus europaeus* L.; =*Hordeum europaeum* (L.) All.] (jęczmieniec zwyczajny) to środkowoeuropejski element florystyczny (PODBIELKOWSKI 1987). MEUSEL i in. (1965) określają jego zasięg geograficzny jako submediterańsko-subatlantycko-środkowoeuropejsko-(brytyjsko)-bałtycki.

W Polsce, jęczmieniec zwyczajny jest gatunkiem charakterystycznym dla niżowych i górskich lasów bukowych związku *Fagion sylvaticae* (MATUSZKIEWICZ 2001). Poza obszarem występowania buczyn spotyka się go przede wszystkim w runie mezofilnych lasów liściastych rzędu *Fagetalia sylvaticae*, rzadziej w obrębie innych zbiorowisk roślinnych (FIJAŁKOWSKI 1994; MIZIANTY 2001).

Poza Sudetami i Karpatami stanowiska *Hordelymus europaeus* w naszym kraju są nieliczne i występują w rozproszeniu (MIZIANTY i in. 1999; MIZIANTY 2001; ZAJĄC & ZAJĄC 2001) (Ryc. 1).

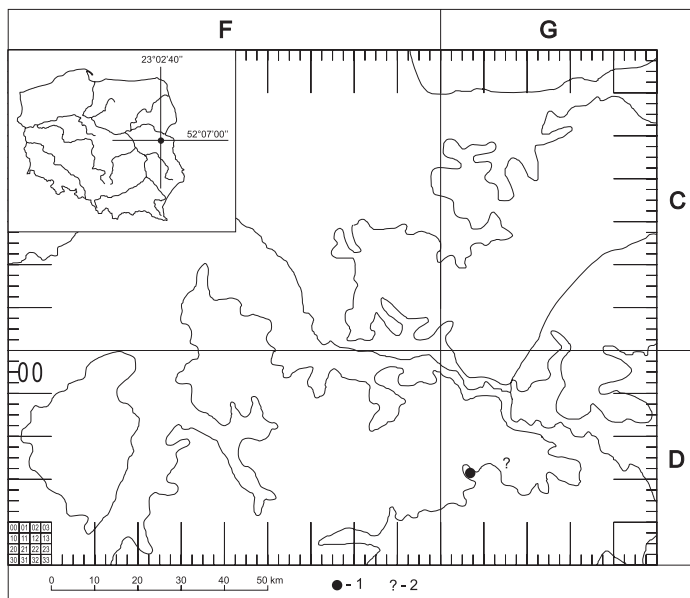
Ryc. 1. Rozmieszczenie *Hordelymus europaeus* (L.) Jess. ex Harz w Polsce według ATPOL (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). 1 – stanowisko z rezerwatu „Chmielinne”; 2 – stanowiska publikowane.

Fig. 1. Distribution of *Hordelymus europaeus* (L.) Jess. ex Harz in Poland according to ATPOL (ZAJĄC & ZAJĄC 2001). 1 – station in the “Chmielinne” nature reserve; 2 – published stations.

W niektórych regionach Polski – Pomorze Zachodnie i Wielkopolska – trawa ta jest rośliną wymierającą (ŻUKOWSKI & JACKOWIAK 1995) lub zagrożoną wyginieciem – Lubelszczyzna (FIJAŁKOWSKI 1994).

W sierpniu 2002 r. w rezerwacie przyrody „Chmielinne”, położonym około 1,5 km na południe od Leśnej Podlaskiej, natrafiono na kilkunastopędową kępę *Hordelymus europaeus*, który rośnie tu w runie żyznego lasu liściastego, zidentyfikowanego jako podzespół *Tilio-Carpinetum stachyetosum*.

Stanowisko *Hordelymus europaeus* znajduje się w południowo-wschodniej części rezerwatu, około 100 m od jego granicy, przylegającej do odlesionej części doliny rzeki Klukówki (GD2032 – siatka ATPOL) (Ryc. 2).

Ryc. 2. Rozmieszczenie stanowisk *Hordelymus europaeus* (L.) Jess. ex Harz na Nizinie Południowopodlaskiej. 1 – stanowisko z rezerwatu „Chmielinne”; 2 – stanowisko publikowane (FIJAŁKOWSKI 1995; ZAJĄC & ZAJĄC 2001).

Fig. 2. Location of *Hordelymus europaeus* (L.) Jess. ex Harz stations in the Południowopodlaska Lowland. 1 – station in the “Chmielinne” nature reserve; 2 – published station (FIJAŁKOWSKI 1995; ZAJĄC & ZAJĄC 2001).

Pierwsze stwierdzenie gatunku w okolicach Leśnej Podlaskiej miało miejsce w 1952 r. (leg. Fijałkowski). Lokalizację tego jedyne­go, znanego dotychczas z Niziny Południowopodlaskiej, stanowiska jęczmieńca zwyczajnego prezentują publikacje: FIJAŁKOWSKIEGO (1995), ZAJĄC i ZAJĄC (2001) oraz MIZIANTY (2001). W dwóch ostatnich pracach, mimo że odnoszą się do tego samego źródła (baza ATPOL; Fijałkowski 1952, dane zielnikowe), istnieją rozbieżności, co do kwadratu, w którym umieszczono stanowisko – **GD21** według ATPOL, **GD20** według MIZIANTY (2001). Rozbieżności tych nie da się również wyjaśnić w oparciu o pracę FIJAŁKOWSKIEGO (1995), prezentującą rozmieszczenie *Hordelymus europaeus* na Lubelszczyźnie.

Obecnie nie można więc stwierdzić, czy doniesienie o występowaniu jęczmieńca zwyczajnego w rezerwacie „Chmielinne”, jest nowym stanowiskiem tego gatunku na Południowym Podlasiu.

Można jednak przypuszczać, że pierwsza informacja o obecności *Hordelymus europaeus*, w okolicach Leśnej Podlaskiej, nie pochodziła z terenu obecnego rezerwatu. Przemawia za tym chociażby brak jakiegokolwiek publikowanej informacji o występowaniu tej osobliwości florystycznej na jego obszarze (FIJAŁKOWSKI 1975a, b; FIJAŁKOWSKI & WÓLCZYŃSKA 1996). Tezę tę wzmacnia też stwierdzenie FIJAŁKOWSKIEGO (1994), że wszystkie odnotowane dotychczas stanowiska tej rośliny na Lubelszczyźnie, rosły w płatach zespołu *Potentillo albae-Quercetum* lub *Serratulo-Pinetum*. Siedlisk tego typu fitocenoz nie ma na terenie rezerwatu „Chmielinne”, ani w jego najbliższym otoczeniu.

Samo potwierdzenie trwałego charakteru stanowiska *Hordelymus europaeus* w okolicach Leśnej Podlaskiej, ma jednak istotne znaczenie dla ochrony lokalnej populacji tej rośliny. Wydaje się, że ze względu na swe korzystne położenie na terenie rezerwatu przyrody, nie jest ona obecnie bezpośrednio zagrożona. Niska liczebność populacji wymaga jednak regularnego monitorowania tworzących ją osobników.

Summary. *Hordelymus europaeus* (Poaceae) in the Południowopodlaska Lowland. Locality of *Hordelymus europaeus* (L.) Jess. ex Harz in "Chmielinne" nature reserve, situated in the Południowopodlaska Lowland near Leśna Podlaska was found in August 2002 (GD2032 according to ATPOL square system). Occurrence of a flowering tuft of the species, composed of dozen or so shoots in a fertile deciduous forest identified as *Tilio-Carpinetum stachyetosum* was noted. Considering the location of the station in the nature reserve, a locality of *H. europaeus* is not threatened at the moment.

LITERATURA

- FIJAŁKOWSKI D. 1975a. Pomniki przyrody, rezerwaty, parki i krajobrazy woj. lubelskiego. ss. 78. Zarząd Okręgu PTTK, Lublin.
- FIJAŁKOWSKI D. 1975b. Rezerwaty przyrody woj. lubelskiego. ss. 16. Liga Ochrony Przyrody, Warszawa.
- FIJAŁKOWSKI D. 1994. Flora roślin naczyniowych Lubelszczyzny. **1**. ss. 389. Lubelskie Tow. Nauk. Lublin.
- FIJAŁKOWSKI D. 1995. Flora roślin naczyniowych Lubelszczyzny. **2**. ss. 707. Lubelskie Tow. Nauk., Lublin.
- FIJAŁKOWSKI & WÓLCZYŃSKA 1996. Rezerwaty województwa białkopodlaskiego. – W: D. FIJAŁKOWSKI (red.), Ochrona przyrody i środowiska naturalnego w środkowowschodniej Polsce, ss. 85–88. Wydawnictwo Uniw. M. Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- MATUSZKIEWICZ W. 2001. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. *Vademecum Geobotanicum* **3**. ss. 537. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- MEUSEL H., JÄGER E. & WEINERT E. 1965. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora. ss. 258. G. Fischer, Jena.
- MIZIANTY M., FREY L. & SZCZEPANIAK M. 1999. The *Agropyron-Elymus* complex (*Poaceae*) in Poland: nomenclatural problems. – *Fragm. Flor. Geobot.* **42**(1): 3–33.
- MIZIANTY M. 2001. The *Agropyron-Elymus* complex (*Poaceae*) in Poland: occurrence of *Hordelymus europaeus*. – W: L. FREY (red.), *Studies on grasses in Poland*, pp. 161–176. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- PODBIELKOWSKI Z. 1987. *Fitogeografia części świata*. **2**. ss. 180. Europa, Azja, Afryka. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2001. *Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce*. ss. 716. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- ŻUKOWSKI W. & JACKOWIAK B. 1995. Lista roślin naczyniowych ginących i zagrożonych na Pomorzu Zachodnim i Wnukowski Wielkopolsce. – W: W. ŻUKOWSKI & B. JACKOWIAK (red.), *Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski*. – *Pr. Zakł. Takson. Roślin Uniw. A. Mickiewicza* **3**: 9–92.
- M. WIERZBA, P. MARCINIUK i J. MARCINIUK, *Zakład Botaniki, Instytut Biologii, Akademia Podlaska w Siedlcach, ul. B. Prusa 12, PL-08-110 Siedlce, Polska; e-mail: salix@ap.siedlce.pl*

Przyjęto do druku: 28.11.2003 r.